

ÇOĞULCU DEMOKRASİ PARTİSİ

TÜZÜK

03.07.2021 Tarihinde Yapılan 2. Olağan Genel Kongrede Değiştirilen Son Hali

GENEL ESASLAR

PARTİNİN ADI

Madde 1

Partinin Adı :**ÇOĞULCU DEMOKRASİ PARTİSİ**

Kısa yazılışı : **ÇDP**

Parti amblemi: Yeşil Zemin Üzerinde Doğan Güneş ve Sarı-Kırmızı-Mavi-Kahverengi ve Mor çubuklardan oluşan bir renkler kuşağı ile “ÇDP” yazan yeşil zeminde yedi yıldızdan oluşur.

Genel Merkez Adresi: Kocatepe Mah., Bayındır 2 Sokak, No:50, Kat:1, Daire:2 Kızılay – Çankaya/Ankara

PARTİNİN TANIMI

Madde 2

ÇDP Türkiye'nin,

Demokratik bir düzlemde tüm halkların eşit yurttaş olduğu,

Üst kimlik dayatmasının olmadığı,

Her kimliğin kaynaklardan eşit düzeyde faydalandığı,

Demokrat, çoğulcu, eşitlikçi ve katılımcı bir ülke olmasını savunan,

Vicdanı ve insanlık onurunu önceleyen bir kitle partisidir.

PARTİNİN AMACI

Madde 3

– ÇDP, tüm insanların mutluluğunu artıracak siyasetler geliştirmeyi hedef alır. Bu bağlamda “**çoğulcu demokratik düşünce**” anlayışının sosyal ve siyasal alanlarda yaygınlaşmasını misyon edinmiştir.

– ÇDP, **devletin** temel görevinin, vatandaşlarının **can ve mal güvenliği ile doğal hak ve özgürlüklerini savunmak** olduğuna inanır. Devlet her türlü düşünceye karşı **nötr ve eşit** mesafede durmalıdır. ÇDP “**anayasalı**” değil, “**anayasal**” **devletten** yanadır.

– ÇDP **hukukun üstünlüğüne** inanır, **çoğulcu, adil, demokratik, temel hak ve özgürlükleri genişleten bir anayasayı** savunur.

– ÇDP **azınlık** kavramının, bütünü oluşturan ana kitle **içinde -ırk, dil, din, kültür olarak- az olana** işaret ettiğini kabul eder ve tüm kimliklerin **eşit haklara** sahip olmasını ve **çok kültürlülüğü** savunur.

– ÇDP, Türkiye Cumhuriyeti'nin, bu topraklarda yaşayan **tüm halkların dayanışması** ile kurulduğunu kabul eder. Bu halkların anayasal olarak **kurucu halklar** kabul edilmesi gerektiğini savunur.

– ÇDP, **Temel insan hak ve hürriyetlerinin** özgürce kullanılmasından yanadır. Çoğunluğun mutlak hakimiyetini reddeder, **devlet nezdinde tüm kesimlerin eşit haklara sahip olmasını** savunur.

– ÇDP her türlü **asimilasyona karşıdır**. Mevcut tüm kimliklerin yaşama ve kendini geliştirme hakkını savunur.

– ÇDP **her türlü istismara** karşıdır, özel yaşam dışında tüm alanlarda **şeffaflığı** savunur. Kamu adına yetki alanların **hesap verme** sorumluluğunu da üstlenmesini ister.

– ÇDP, hangi gruba uygulanırsa uygulansın, her türlü **soykırım ve sürgün** girişimiyle mücadele eder. Geçmiştekiler de dahil tüm mağduriyetlerin giderilmesi için çalışır.

– ÇDP, bütün **anadilleri kutsal sayar**, anadili öğrenme ve öğretmenin sadece bireysel değil, **toplumsal bir hak** olduğuna inanır. Anadillerin yok olmaması için devletin tüm imkanlarının eşit ve adilce kullanılmasını savunur. Bunun için mücadele eder.

– ÇDP, her türlü **terör, şiddet, işkence, fanatizm, ırkçılık ve zulme karşıdır**. Mücadelesini, **siyaset ve sivil toplum** aktiviteleriyle yürütür.

– ÇDP, çoğulcu demokrasinin ancak **örgütlü bir sivil toplumla** oluşturulacağına inanır, sivil toplum yapılanmalarının önündeki tüm gizli engellerin kaldırılmasını savunur. Bireylerin ancak sivil bir toplumda duygu ve düşüncelerini serbestçe ve baskı altında kalmaksızın ifade edebileceğine inanır. **Siyasi ve ekonomik özgürlükleri** sivil toplumun vazgeçilemez unsurları olarak görür ve bunları savunur.

– ÇDP, **toplumda çeşitliliği** savunur. İnsanların gelecek ufkunu daraltan, aynı zamanda bir baskı aracı işlevi gören **tek tipleştirmeye karşıdır**. Herkesin kendisini ifade edeceği ve yaşama alanı bulacağı demokratik bir ortamın kurulmasını hedefler.

– ÇDP **antiemperyalist** olmayı ve **bağımsızlığı** onurlu olmanın gereği sayar. Bağımsızlığı gölgeleyecek, himayeci hiç bir girişimi kabul etmez.

– ÇDP, herkesin **dinini seçmekte**, inanıp inanmamakta, inancının gereklerini yerine getirip getirmemekte serbest olmasını savunur. Kimsenin inançlarını ya da inançsızlığını başkalarına **dayatmasını** kabul etmez. Bunun için anayasal güvenceler oluşturulmasını savunur.

– ÇDP **doğa ve çevreye saygılıdır**, korunması ve toplumsal duyarlılığın artırılması için mücadele eder.

– ÇDP **bilimsellikten yanadır**. Bilginin artırılıp yaygınlaştırılmasını ve süreçlere toplumsal katılımın sağlanmasını önemser, teşvik eder.

– ÇDP, **AB sürecinin** ülkenin demokratikleşme sürecindeki katkılarının farkındadır. Bu süreçte yapılan reformların, vatandaşlar ve kimliklerin faydasına uygulanmasını savunur. Bu sürecin aktif bir katılımcısı olmayı önemser.

– ÇDP, **cinsiyet eşitliğini** savunur. Kadına karşı şiddeti reddeder. Kadının hayatın her alanında yer alması için mücadele eder. Kadın örgütlülüğünü ve kadınların siyasal hayata katılımını destekler.

– ÇDP, Devlet görevlerinde insanların öncelikle kendi doğup büyüdüğü bölgelerde görev yapmaları gerektiğini düşünür. **Yerinden yönetimin güçlendirilmesi** gerektiğine inanır.

PARTİNİN İŞLEYİŞ İLKELERİ

Madde 4

a) ÇDP, gücünü toplumdaki alır.

b) ÇDP, parti içi ifade özgürlüğünü azami düzeyde tutmaya çalışır; üyelerin partiye her alanda destek olmaları, sorumluluk almaları bunları yaparken de parti içinde azami ifade özgürlüğünün var olmasını temel bir dene olarak kabul eder. Buna karşılık üyelerinden azami gayret ve özveri bekler.

c) ÇDP üyesi olabilmek için Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak ve üyelik başvurusu yapmak yeterlidir.

d) ÇDP’nde kararlar istişare yoluyla alınır, istişare süreci her türlü ifade özgürlüğüne açıktır. Alınan kararlar oy birliği ile ya da oy çokluğuyla alınmış olsa bile çekimser olan ya da desteklemeyenleri de bağlar.

e) ÇDP, şeffaflığı bir ilke olarak kabul eder. Tüm parti üyeleri işleyişlerden, karar mekanizmalarından ve yaşanan süreçten bilgilendirilme hakkına sahiptir. Bu bilgilendirme parti ve ilgili organları tarafından kesintisiz olarak yapılır.

f) ÇDP toplumun genç kitlelerinin siyasete katılması için çalışır. Tüm üye ve yetkililerin genç kitlelerin siyasal bilinç sahibi olması için çalışmalar yürütmesini teşvik eder.

ÜYELİK

Madde 5

18 yaşını dolduran, medeni ve siyasal haklarını kullanma yeterliliği olan, Parti Tüzüğü’nü, Programı’nı ve ilkelerini benimseyen herkes partiye üye olabilir.

ÜYELİK ÖDENTİSİ

Madde 6

Parti üyelerinin ödeyeceği aylık ödentinin alt sınırı 10 TL., üst sınırı 500 TL.'dir. Parti Meclisi her yılın başında aylık ödentinin miktarını kanuni sınırlar içerisinde kalmak kaydıyla değiştirebilir.

ÜYE OLMAK

Madde 7

Parti'ye üye olmak isteyenler, sürekli işyeri ya da oturduğu yer adresinin bulunduğu ilçe örgütüne başvurur. Başvurular ilçe örgütü tarafından en geç bir ay içinde incelenip karara bağlanır.

Parti açısından doğrudan üye yazımı yararlı görülenler ile genel ve ara yerel ve genel seçimlerde aday olmalarında yarar görülenlerin başvuruları üzerine, Parti Meclisi doğrudan üye yazımı yapabilir ve üye kabul edilenler ilgili ilçe örgütüne bildirilir.

İl Yönetim Kurulları da başvuru ve üyeliği doğrudan kabul edebilirler.

Üyeliği reddedilenler, 15 gün içinde, bir üst organa itiraz edebilirler; üst organın kararı kesindir. İlçe ve il örgütleri başvuruları sonuçlandırır ve vakit geçirmeksizin bir üst organa iletir.

Yurtdışında bulunup üye olmak isteyenler, buldukları ülkede Parti Temsilciliği varsa, temsilciliğe başvurur. Başvuru, Temsilcilik tarafından en geç 1 ay içinde incelenip karara bağlanır. Başvuranın üyeliğe kabul edildiği takdirde, Türkiye'deki en son ikametgâh adresinin bulunduğu il veya ilçeye kaydı yapılır.

Başvuranın bulunduğu ülkede Parti Temsilciliği yoksa, kişi Parti Meclisi'ne başvurur. Başvuru Parti Meclisi tarafından görüşülür. Başvuran üyeliğe kabul edildiği takdirde, Türkiye'deki en son ikametgâh adresinin bulunduğu il veya ilçeye kaydı yapılır.

Üyelik ile ilgili diğer hususlar Parti Meclisi tarafından hazırlanacak Üye Kayıt Yönetmeliği'nde düzenlenir.

Parti üyeleri, partinin birden fazla örgüt birimine üye kaydolamaz, aksi halde son kayıt tarihinden önce yapılmış olan üyelik kaydı geçersizdir.

ÜYELERİN HAKLARI

Madde 8

- Yetkili organlara önerilerde bulunmak,
- Bilgilendirme, tartışma ve politikalar saptayıp kararlar alınması için toplantılar istemek,
- Gereğinde yöneticileri Tüzük hükümleri uyarınca görevden alabilmek,
- Kendi organında çözemediğini düşündüğü konuları ve eleştirilerini, en üst organa kadar, üst organlara sırasıyla iletmek ve yanıt istemek,
- Seçim ve karar süreçlerine katılmak ve yönetici organlara aday olmaktır.

ÜYELİKTEN ÇIKMA

Madde 9

Her üye dilediğinde üyelikten istifa etme hakkına sahiptir. e-devlet uygulaması üzerinden Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na başvurarak istifa eden üyenin istifasını yazılı olarak kayıtlı bulunan Parti örgütüne bildirmesi halinde parti örgütü, istifayı işleme koyar ve istifa edenin üyelik kaydını siler. İstifanın Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı kayıtları üzerinden tespit edilmesi halinde istifa eden üyenin üyelik kaydı resen silinir.

ÖRGÜTÜN YAPISI

Madde 10

Parti Örgütü; merkez organları, il örgütü, ilçe örgütü, belde örgütü, temsilcilikler ve yurtdışı temsilcilikleri, gençlik meclisi ile TBMM Parti Grubu, İl Genel Meclisi Grupları ve Belediye Meclisi Grupları'ndan oluşur. Parti organları oluşturulurken üyelerin en az yüzde 30'unun kadın üyelerden seçilmesine özen gösterilir.

DANIŞMA KURULLARI

Madde 11

Parti yetkili kurullarına, siyasal kararlarla ve seçimlerle ilgili önerilerde bulunmak üzere toplanan merkez, il ve ilçe düzeyindeki danışma organlarıdır. Parti danışma konferanslarına üyeler ve ilgili organların davet ettiği kişiler katılır.

Parti Danışma Konferanslarına katılım esasları ve çalışma şekli çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

MERKEZ ORGANLARI

Madde 12

- a) Genel Kongre
- b) Genel Başkan
- c) Parti Meclisi
- d) Merkez Yürütme Kurulu
- e) Gençlik Meclisi
- f) Merkez Disiplin Kurulu
- g) Merkez Danışma Kurulu

İL, İLÇE VE BELDE ÖRGÜTLERİ, YURTDIŞI TEMSİLCİLİKLERİ, GENÇLİK MECLİSİ

Madde 13

- a) İl ve İlçe Kongreleri
- b) İl ve İlçe Yönetim Kurulları
- c) Belde Örgütleri
- d) Yurtdışı Temsilcilikleri
- e) İl Gençlik Meclisi
- f) İl Disiplin Kurulu

PARTİ GRUPLARI

Madde 14

- a) TBMM Grubu Genel Kurulu
- b) TBMM Grubu Yönetim Kurulu
- c) TBMM Grubu Disiplin Kurulu
- d) İl Genel Meclisi Parti Grupları
- e) Belediye Meclisleri Parti Grupları

GENEL KONGRE

Madde 15

Genel Kongre, Parti'nin en üst organıdır. Seçilmiş ve doğal delegelerden oluşur. Genel Kongre'nin seçilmiş delegeleri 1100 kişiden fazla olamaz. Delegeler İl Kongreleri'nce seçilir. Son İl Kongresi'nde seçilmiş delegeler Kongre delegesidir. İllerin seçeceği delege sayısı, illerin milletvekili sayısının en çok iki katı kadardır. Genel Kongre delegelerinin sayısı ve seçim yönteminin ayrıntıları, Parti Kongreleri öncesinde, Parti Meclisi tarafından bir genelgeyle bütün parti örgütüne bildirilir.

Genel Başkan, Parti Meclisi asil üyeleri, Merkez Disiplin Kurulu asil üyeleri ve üyeliği devam eden parti kurucuları ile partili milletvekilleri, bakanlar, partili büyükşehir ve il belediye başkanları ile il genel meclis başkanları Kongre'nin doğal delegeleridir. Parti kurucularının sayısı, Genel Kongre'nin seçilmiş delegelerinin yüzde on beşinden çoksa, kurucular aralarında toplanarak, bu oranı sağlamak üzere, delegelerini seçerler. .

Genel Kongre olağan olarak üç yılda bir toplanır.

Genel Başkan, Parti Meclisi ya da Genel Kongre delegelerinin beşte birinin yazılı isteğiyle, Genel Kongre olağanüstü olarak toplanır. İstek halinde, gündem isteğinin Genel Merkez'e ulaşmasından başlayarak en çok iki ay içinde, Genel Başkan, Kongre'yi toplamakla yükümlüdür.

Parti Meclisi, gerekli gördüğünde, İl ve İlçe Kongreleri ile birlikte Genel Kongre'yi en çok bir yıl erteleyebilir.

Olağan ya da Olağanüstü Kongre'nin yeri, günü ve gündemi, on beş gün öncesinden örgütlere bildirilir. Kongre delegelerinin onda birinin imzasıyla gündeme madde eklenmesi kararlaştırılabilir.

Kongre'nin toplantı yeter sayısı, delege tam sayısının salt çoğunluğudur. İlan edilen gün ve saatte toplanmak için yeter sayı oluşmazsa, Kongre, en geç bir hafta içerisinde çoğunluksuz olarak aynı gündem ve katılan delegelerle toplanır. Bu durumda, karar yeter sayısı, katılanların üçte ikisidir.

Kongre Divanı, bir başkan, iki yardımcısı ve iki sekreterden oluşur ve açık oyla seçilir.

Kongre'ye sunulacak rapor ve belgeler, en az yedi gün öncesinden kongre delegelerine ulaştırılır ve parti iradesinin yansımaları için, örgüt içinde tartışılması sağlanır. İl ve İlçe Yürütme Kurulları, bu çalışmayı örgütlemekle yükümlüdür.

Kongre, dünya, ülke ve Parti'yi ilgilendiren tüm konuları tartışır ve Parti'yi bağlayıcı kararlar alır. Genel Başkan, Parti Meclisi ve Merkez Disiplin Kurulu'nu gizli oyla seçmek; Parti'nin Tüzük ve Programı'nda değişiklik yapmak; Parti'nin gelir-gider kesin hesabını kabul ve ibra etmek veya kesin hesabı reddetmek; Parti'nin kapanmasına veya başka bir partiyle birleşmesine ve böylece hukuki varlığının sona ermesine; Parti'nin hukuki varlığının sona erdirilmesi kararı üzerine, Parti'nin mallarının tasfiye veya intikal şekline kararlar vermek Genel Kongre'nin yetkilerindedir.

GENEL BAŞKAN

Madde 16

Genel Başkan, Merkez Disiplin Kurulu hariç bütün parti örgütünün başkanıdır ve Parti'yi temsil eder. Parti'yi bağlayıcı açıklamalarda bulunmaya, görüşmeler yapmaya, ilişkiler kurmaya yetkilidir.

Genel Başkan, Parti yönetim organlarını, kurul ve komisyonları, görevlileri birlikte ya da ayrı ayrı toplantıya çağırabilir ya da Parti Meclisi üyelerini bu işle görevlendirebilir. Parti çalışmalarının uygun şekilde yürütmesi için gerekli önlemleri alır.

Genel Başkan, Parti Meclisi'nin de başkanıdır.

Genel Başkan, Kongre'de delege tam sayısının salt çoğunluğu ile seçilir. Seçim, gizli oy açık sayım yöntemiyle yapılır. İlk iki oylamada yeterli oy sağlanamazsa, üçüncü oylamada en çok oy alan üye, Genel Başkan seçilir.

Genel Başkan'ın herhangi bir nedenle görevinden ayrılması halinde, Genel Kongre toplanıncaya kadar Parti Meclisi, Parti'yi temsil yetkisini, kendi içinden seçeceği bir üyeye tevdi eder. En geç 45 gün içinde Genel Kongre'yi toplantıya çağırır.

PARTİ MECLİSİ (PM)

Madde 17

Parti Meclisi, Genel Başkan ve Kongre'de seçilen en az 15, en çok 30 asil ve en az 3, en çok 6 yedek üyeden oluşur. Parti Meclisi, iki kongre arasında partinin en yetkili organıdır.

• Parti Program ve Tüzüğü'ne, Kongre kararlarına uygun olarak, tüm konularda tam yetki ile kararlar alır, Parti'nin ilke ve politikalarını belirler ve uygular.

• Parti Meclisi, Parti'nin tüzel kuruluşlarla ilişkisini ve bu ilişkinin yürütülmesinde izlenecek yol ve yöntemleri kararlaştırır.

• Çalışma dönemi ile ilgili Kongre'ye sunulacak raporu, görüşülmesini istediği öneriler ve karar tasarılarını hazırlar.

• Büyük Kongre'ye kesin hesap, bilanço ve bütçe tasarısını sunar.

• Parti Meclisi; örgütsel nedenler ve seçim gerekleri nedeniyle İl Yönetim Kurulu'nu görevden alabilir. Parti Meclisi, görevden aldığı İl Yönetim Kurulu yerine yenisini geçici olarak atar. Bu kurul en geç 45 gün içinde İl Kongresi'ni toplar. İl Kongresi, İl Yönetim Kurulu'nu seçer.

• Parti Meclisi, en geç 2 ayda bir toplanır. Toplanma yeter sayısı organ tam sayısının salt çoğunluğudur. Kararlarda mutabakat aranır.

Mutabakat oluşmadığı durumlarda karar yeter sayısı toplantıya katılanların 2/3'üdür.

- Parti Meclisi, Genel Başkan tarafından, en az yedi gün öncesinden hazırlanan gündemle toplantıya çağrılır.
- Parti Meclisi, ülkedeki siyasi gelişmeleri izler, çözümler geliştirir ve Parti'nin özel politikalarını geliştirip uygular.
- Parti içi yaşam, eğitim ve parti yayınlarını planlayıp, örgütler ve yönetir. Kongre çalışmalarını örgütleyip gerekli hazırlıkları yapar, bununla ilgili yönetmelikleri hazırlar.
- Parti Meclisi, Parti üyeleri ve Parti üyesi olmayanlardan kendisine bağlı çalışma grupları, bürolar ve komisyonlar oluşturabilir.
- Parti Meclisi, bilgi almak için ya da bir konuda görüşmek üzere, toplantılarına TBMM Grup Başkan Vekillerini, partili bakan ve milletvekillerini, belediye ve il başkanlarını davet ederek genişletilmiş PM toplantıları yapabilir. Ancak PM üyesi olmayanlar oy kullanamaz.
- Parti Meclisi, kendi içinden Genel Sayman ve gerekli gördüğü sayıda, görev alanları tarif edilmiş, yetkileri belirlenmiş Genel Başkan Yardımcısı'nı seçer.
- Genel Başkan Yardımcıları, Genel Başkan'ın görevlendirmesiyle, Parti adına açıklamalarda bulunur, görüşmeler yapar ve Genel Başkan'ın bulunmadığı yerlerde partiyi temsil eder.
- Genel Başkan Yardımcıları, gerekli görüldüğü hallerde Parti Meclisi tarafından görevden alınabilir. Parti Meclisi görevden aldığı Genel Başkan Yardımcısı'nın yerine yenisini seçer.
- Genel Sayman, Parti gelir ve giderlerini planlamak, gelir kaynaklarını örgütlemek ve harcamaları tutumlu bir şekilde yapmakla görevlidir. Genel Sayman, gelir gider defterinin, demirbaş kayıtlarının ve kesin hesapların düzenli tutulmasını sağlar.

MERKEZ YÜRÜTME KURULU (MYK)

Madde 18

Merkez Yürütme Kurulu, Genel Başkan, Genel Başkan Yardımcıları ve Genel Sayman dahil, PM tarafından seçilen en az 8, en çok 15 Parti Meclisi üyesinden oluşur. MYK'da boşalma olması halinde, boşalan üyeliklere Parti Meclisi'nde yenileri seçilir.

Merkez Yürütme Kurulu, Parti Program ve Tüzüğü hükümleri ile Genel Kongre ve Parti Meclisi'nin kararlarını günlük olarak yürütür, uygular ve takip eder.

Merkez Yürütme Kurulu'na Genel Başkan başkanlık eder. Bulunmadığı durumlarda toplantıyı görevlendireceği bir başkan yardımcısı idare eder.

Merkez Yürütme Kurulu, her ay olağan, Genel Başkan ve/veya Merkez Yürütme Kurulu üyelerinin 1/5'inin istemi üzerine olağanüstü toplanır.

Kurul, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır, toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar alır.

Kendi içinde ihtiyaca uygun olarak iş bölümü yaparak çalışır. Çalışma esasları ve usulleri PM'ce onaylanacak bir yönetmelikle düzenlenir.

MERKEZ DİSİPLİN KURULU

Madde 19

Merkez Disiplin Kurulu, Genel Kongre tarafından gizli oyla seçilen en az 7, en çok 11 asıl, en az 2, en çok 4 yedek üyeden oluşur.

Kurul, seçiminden sonraki 15 gün içinde yapacağı ilk toplantısında Başkanı'nı seçer. Çalışma koşulları ve yöntemleri PM tarafından hazırlanacak Disiplin Yönetmeliği ile belirlenir.

MERKEZ DANIŞMA KURULU

Madde 20

Merkez Yürütme Kurulu'na bağlı çalışır. Sayısı MYK tarafından belirlenir. Merkez Yürütme Kurulu'nun belirlediği gündem ve çağrıyla ihtiyaç halinde toplanır. Öneri ve kararları MYK ve PM'nin değerlendirmesine sunulur.

İL ÖRGÜTÜ

Madde 21

İL Örgütü, İL Kongresi, İL Başkanı, İL Yönetim Kurulu(İYK), İlçe ve Belde Örgütleri, İL Gençlik Meclisi, Temsilciler ve İL Disiplin Kurulu'ndan oluşur.

İL KONGRESİ

Madde 22

İL Kongresi, Genel Kongre'nin yapılmasına engel olmayacak süreler içerisinde toplanır. Bu süre 2 yıldan az, 3 yıldan fazla olamaz. İlçe Kongrelerinde seçilen delegelerden oluşur. Delege sayısı 500'ü geçemez. Ancak ilçe örgütlerinin kurulmadığı ya da ilçe kongrelerinin yapılmadığı iller ile üye sayısı 500'den az illerde il kongresi doğrudan il üyelerinin katılımı ile yapılır. İlin partili milletvekilleri, ilin partili İL Büyük Şehir Belediye Başkanı, İL Yönetim Kurulu ve İL Disiplin Kurulu üyeleri İL Kongresi'nin doğal delegeleridir.

İL Kongresi'nin toplanmasına ve delegelerin belirlenmesine ilişkin yöntem ve ayrıntı, ilçelerin kongre tarihinden en az bir ay önce PM tarafından hazırlanan bir "parti içi seçim yönetmeliği"yle Parti örgütlerine bildirilir.

İL Kongresi, Genel Kongre delegelerini, İL Başkanı'nı, İL Yönetim Kurulu'nu ve İL Disiplin Kurulu'nu seçer.

İL Kongresi, dünya ve ülke sorunlarıyla parti politika ve kararlarının ilde uygulanışını tartışır ve kararlar alır.

İYK'nın çalışma raporuyla mali raporunu tartışıp, kesin hesapla birlikte kararlaştırır ve tahmini il bütçesini onaylar.

İL Kongresi, İYK'nın belirlediği yer, gün ve gündemle toplanır. Kongre'nin toplanma yeter sayısı delege tam sayısının salt çoğunluğudur.

İlk çağrıda çoğunluk sağlanamazsa, en geç bir hafta içinde aynı gündemle çoğunluksuz olarak toplanır. İL Kongresi'nde delegelerin onda birinin önerisiyle gündeme madde eklenebilir.

Olağanüstü İL Kongresi, PM veya İYK kararıyla veya il delegelerinin beşte birinin yazılı isteğinin İL YK'ya iletilmesiyle toplanır. Delegelerin istekleriyle toplandığında, gündem, istekte belirtildiği gibidir.

İL YÖNETİM KURULU

Madde 23

İL Yönetim Kurulu, İL Başkanı hariç olmak üzere en az 7, en çok 11 asil, en az 2, en çok 4 yedek üyeden oluşur. Kendi içinden

İL Saymanı'nı seçer, ihtiyaca uygun iş bölümü yaparak çalışır.

İL Yönetim Kurulu, Parti Program ve Tüzüğü'yle, merkez organları ve İL Kongre kararları ışığında ildeki bütün Parti çalışmalarını sevk ve idare eder. İYK, yeterli sıklıkta toplanır. Toplanma yeter sayısı organ tam sayısının salt çoğunluğudur. Kararlarda konsensüs aranır. Konsensüs oluşmadığı durumlarda karar yeter sayısı toplantıya katılanların mutlak çoğunluğudur.

Herhangi bir nedenle boşalan üyelerin yerleri oy sırasına göre yedeklerle doldurulur. Ancak boşalmalar nedeniyle üye sayısı, üye tam sayısının yarısının altına düşerse, MYK yeni İL Yönetim Kurulu'nun seçimini sağlamak için Olağanüstü İL Kongresi'nin yapılmasını sağlar. MYK, yapılacak kongreye kadar Geçici İL Yönetim Kurulu atar.

İL DİSİPLİN KURULU

Madde 24

İL Disiplin Kurulu, İL Kongresi tarafından gizli oyla seçilen en az 3, en çok 5 asil, en az 1, en çok 2 yedek üyeden oluşur.

Çalışma yöntemleri PM tarafından hazırlanan disiplin yönetmeliğinde belirtilir.

İLÇE ÖRGÜTÜ

Madde 25

İlçe örgütü, İlçe Başkanı dahil, en az 5, en çok 7 asil en az 2, en çok 3 yedek üyeden oluşan İlçe Yönetim Kurulu tarafından yönetilir. İlçe Örgütü, İlçe Kongresi, İlçe Başkanı, İlçe Yönetim Kurulu ve ilçe sınırları içindeki bütün parti örgütleri toplamından oluşur.

İLÇE KONGRESİ

Madde 26

İlçe Kongresi, en çok 400 delegeden oluşur. Delegeler seçim yönetmeliğine göre seçilir. İlçe Kongresi, üyesi 400'den az olan ilçelerde üyelerin doğrudan katılımıyla yapılır.

İlçe Kongresi, İl Kongresi delegelerini ve İlçe Başkanı ile İlçe Yönetim Kurulu'nu seçer.

Partinin amaçları, ilkeleri, politikaları ve üst organların kararları doğrultusunda ilçenin politik durumu ve yerel sorunlarına ilişkin özel politikalar saptar.

İlçe Yönetim Kurulu'nun çalışma raporunu tartışıp kararlar alır, ilçe örgütünün gelir-gider hesaplarını ve tahmini bütçeyi onaylar.

İlçe Kongresi, İl Kongresi'nin yapılmasına engel olmayacak süreler içerisinde toplanır. Bu süre 2 yıldan az, 3 yıldan fazla olamaz. İlçe Kongresi'nin tarihi, İl Kongresi'ni mümkün kılacak şekilde, İlçe Yönetim Kurulu tarafından saptılır. İlçe Yönetim Kurulu üyeleri ile İlçe Belediye Başkanı ve ilçeye bağlı diğer belediyelerin başkanları, İlçe Kongresi'nin doğal delegesidir. İl Belediye Başkanları ile merkez ilçe çevresindeki diğer belediye başkanları Merkez İlçe Kongresi'nin doğal delegeleridir.

Bunun haricinde İlçe Kongresi'nin toplanması ile ilgili kurallar, Tüzük'te İl Kongresi için belirtilen kuralların aynıdır.

Olağanüstü İlçe Kongresi, İlçe YK kararı ya da bir önceki İlçe Kongresi delegelerinin beşte birinin yazılı istemiyle toplanır. Delegelerin istemiyle toplandığında, gündem, istekte belirtildiği gibidir.

İLÇE YÖNETİM KURULU

Madde 27

İlçe Yönetim Kurulu, İlçe Başkanı da içinde olmak üzere en az 5, en çok 7 asil en az 2, en çok 3 yedek üyeden oluşur. Kendi içinden ilçe saymanını seçer, ihtiyaca uygun iş bölümü yaparak çalışır. İlçe Yönetim Kurulu, ilçedeki Parti çalışmasını yönetir. İlçe Yönetim Kurulu gerekli sıklıkta toplanır. Toplanma yeter sayısı organ tam sayısının salt çoğunluğudur. Kararlarda konsensüs aranır. Konsensüs oluşmadığı durumlarda kararyeter sayısı toplantıya katılanların 2/3'üdür.

Merkez ilçelerde örgütlenme, ilçe kuruluşları için belirlenen esaslara göre yapılır.

Herhangi bir nedenle boşalan üyelerin yerleri, aldıkları oy sayısına göre yedeklerle doldurulur.

Ancak üye sayısı, üye tam sayısının yarısının altına düşerse İl Yönetim Kurulu, yenisinin seçilmesi için olağanüstü kongre yapılmasını sağlar. Kongre'ye kadar Geçici İlçe Yönetim Kurulu atar.

BELDE ÖRGÜTÜ

Madde 28

Belde örgütü, İlçe Yönetim Kurulu'nca atanan en az 3, en çok 5 üyeden oluşur. Aralarından biri başkan seçilir. Belde örgütü İlçe Yönetim Kurulu'na bağlı çalışır. Üye kayıtları belde örgütüne değil, bağlı olduğul ilçe örgütüne yapılır.

BÜRO, KOMİSYON VE ÇALIŞMA GRUPLARI

Madde 29

Parti'nin bütün yönetici organları kendilerine bağlı büro, komisyon ve çalışma grupları kurma yetkisine sahiptir. Büro, komisyon ve çalışma gruplarında partili partisiz ayrımı yapılmadan yararlı olabilecek herkes, yönetici organların kararı ile çalışabilir. Büro, komisyon ve çalışma gruplarının elemanları, kendisine danışma ve bilgilerinden yararlanma amacı ile PM dahil, bütün yönetici organların toplantılarına çağrılıp, bilgilerinden yararlanılabilir.

PARTİ TEMSİLCİLİĞİ

Madde 30

Parti Meclisi ya da ilgili yönetim kurulu; henüz il, ilçe veya belde örgütü kurulmamış il, ilçe ve beldelerde; başvuran yurttaşlara ilk elden parti hakkında bilgi vermek; Program, Tüzük ve Parti yayınları ile rozet, flama vb. Parti sembollerini satmak, dağıtmak, üyelik için başvuran yurttaşların giriş belgelerini ilçe örgütüne vermek üzere kabul etmek ve böylece o yerde Parti örgütünün kurulmasına olanak sağlamak amacı ile, bütünüyle ilgili yönetim kurulunun sorumluluğunda olmak üzere görevlendireceği bir parti üyesi eliyle "parti temsilciliği" açabilir.

Temsilcilerin görevi, bu yerlerde Parti örgütünün oluşturulması ile ya da illerde PM tarafından, ilçelerde İYK tarafından, beldelerde İlçe Yönetim Kurulu tarafından temsilcinin görevine son verilmesi ile biter.

İl Temsilcisi Parti Meclisi'ne, İlçe Temsilcisi İl Yönetim Kurulu'na, Belde Temsilcisi İlçe Yönetim Kurulu'na bağlıdır.

PARTİ GRUPLARI

TBMM PARTİ GRUBU

TBMM Parti Grubu Genel Kurulu

Madde 31

Parti'nin, yasada belirtilen yeter sayıda milletvekili varsa, TBMM Parti Grubu kurulur ve kuruluşu Genel Başkan tarafından TBMM Başkanlığı'na bildirilir.

Parti Grubu; Program ile Genel Kongre ve PM kararlarıyla belirlenen Parti politikalarını TBMM çalışmaları yoluyla uygulamaya geçirmek üzere, grup iç yönetmeliği çerçevesinde çalışır. Grup iç yönetmeliği; grubun kuruluşunun TBMM Başkanlığı'na bildirilmesinden itibaren 15 gün içinde, PM tarafından hazırlanır ve yürürlüğe girer. Bu yönetmelik TBMM Başkanlığı'na sunulur.

Bakanlar Kurulu ya da bir Bakan'a güven ya da güvensizlik oyu verilmesi için karar alma yetkisi, Grup Genel Kurulu'nundur. Bu yetki başka bir organa devredilemez. Grup Genel Kurulu'nda seçimlerle ilgili oylamalar ile üyelere ilişkin bağlayıcı nitelikteki oylamalar gizli oyla yapılır.

GRUP BAŞKANI

Madde 32

Parti'nin Genel Başkanı, TBMM üyesi ise; Parti Grubu'nun ve Grup Yönetim Kurulu'nun da Başkanı'dır. Genel Başkan TBMM üyesi değil ise, grup üyeleri arasından iç yönetmelikte gösterilen yöntemle Grup Başkanı seçilir.

Genel Başkan, Parti çalışmalarıyla ilgili olarak grup üyelerine görev verebilir.

TBMM PARTİ GRUBU YÖNETİM KURULU

Madde 33

TBMM Grubu Yönetim Kurulu; Grup Başkanı, Grup Genel Kurulu'nun kendi üyeleri arasından seçtiği iki başkan vekili ve yeteri kadar asil ve yedek üyeden oluşur.

Grup organları her toplantı yılının başında ve o toplantı yılı için seçilir. Seçimler gizli oyla yapılır.

Grubun sözcüsü Genel Başkan'dır. Genel Başkan'ın bulunmadığı zamanlarda grup başkan vekilleri ya da ivedi durumlarda seçilen sözcüler bu yetkiyi kullanır.

Yasama girişimlerinin düzenli bir biçimde yürütülmesi ve Meclis çalışmalarında uyum ve disiplin sağlanması Grup Yönetim Kurulu'nun görevidir.

GRUP ÜYELERİNİN GÖREV VE SORUMLULUKLARI

Madde 34

Partili milletvekilleri, yasama çalışmalarında, Parti'nin Program, Tüzük, Büyük Kongre ve Parti Meclisi kararları doğrultusunda çalışmak, Grup Genel Kurulu ve Grup Yönetim Kurulu kararlarını uygulamak ve desteklemekle yükümlüdürler. Geçerli özürleri olmadıkça Meclis Genel Kurulu'na, komisyon ve grup toplantılarına düzenli olarak katılırlar.

GRUP KURULAMAYAN DURUMLAR

Madde 35

Parti milletvekillerinin sayısı grup kurmaya yetmiyorsa; bu milletvekilleri Parti'nin genel tutumunu ilgilendiren ya da Genel Başkan'ca gerekli görülen konularda toplanarak ortak tutum belirler. Aralarındaki işbirliğinin ve görev bölümünün kurallarını Genel Başkan'a danışarak saptarlar.

TBMM PARTİ GRUBU DİSİPLİN KURULU

Madde 36

TBMM Grup Disiplin Kurulu, Grup Genel Kurulu tarafından gizli oyla seçilen 5 asıl, 3 yedek üyeden oluşur. Seçimden sonraki 15 gün içinde yapılacak ilk toplantıda Grup Disiplin Kurulu, Başkan ve Sekreter üyeyi seçer.

Grup Disiplin Kurulu'nun çalışma koşulları ve yöntemleri PM tarafından hazırlanacak disiplin yönetmeliğiyle belirlenir.

İL GENEL MECLİSİ VE BELEDİYE MECLİSLERİ PARTİ GRUPLARI

Madde 37

İl Genel Meclisi ve Belediye Meclisleri'ndeki Parti üyeleri kendi aralarında bir grup oluştururlar. Partili Belediye Başkanları, Belediye Meclisi'ndeki Parti Gruplarının doğal başkanıdır.

Belediye Meclisi Parti Grubu, kendi içinden Grup Başkanı, Grup Başkan Vekilleri ve sözcülerini seçer. İl Genel Meclisi Parti Grubu'nun Başkanı ise, Meclis üyesi olduğu takdirde Parti İl Başkanı'dır. Bu grup, kendi içinden Başkan, Başkan Vekili ve sözcüsünü seçer.

İl ve İlçe Başkanları; Parti Gruplarını bütçe, yıllık program ve faaliyet raporu görüşmeleri öncesi olmak üzere 1 yıl içinde en az 3 kez toplantıya çağırır. Parti Grupları, İl ve İlçe Başkan ve Yönetim Kurulları'nın görüş ve önerilerini dikkate alır.

Grup üyeleri; Parti Program ve ilkelerine, Genel Kongre ile kendi kongrelerinin ve gruplarının kararlarına uymak zorundadır.

Belediye Başkanları'nın yürütme ile ilgili yasal görevleri konusunda bağlayıcı grup kararı alınmaz. İl Meclisi ve Belediye Meclisleri Parti gruplarının oluşturulması, çalışma yöntemleri ve bu grupların Parti örgütü ile ilişkileri PM tarafından hazırlanacak yerel yönetimlere ilişkin yönetmelikte düzenlenir.

GENÇLİK MECLİSİ

Madde 38

Parti, gençlik sorunları konusunda çalışma yapmak ve gençlerin sorunlarına çözüm bulmak amacıyla Gençlik Meclisi kurabilir. 18 ve 25 yaşları arasındaki parti üyeleri aynı zamanda Gençlik Meclisi üyesidir. Gençlik Meclisi'nin kuruluş, işleyiş ve çalışma yöntemleri PM'ce onaylanacak bir yönetmelikle düzenlenir.

YURTDIŞI PARTİ TEMSİLCİLİĞİ

Madde 39

PM, gerekli gördüğünde, yurtdışında bir ya da birden fazla Parti Temsilciliği açabilir.

Yurtdışı Parti Temsilcileri PM tarafından seçilir. Yurtdışı Temsilcileri, partiyi buldukları ülkede temsil eder; çeşitli parti, kişi ve kuruluşlarla Parti adına ilişkileri sürdürür.

KONFERANSLAR

Madde 40

PM, gerekli gördüğünde Parti üyeleri ile sınırlamadan, katılımcılarını önceden belirleyerek merkezi ve iller düzeyinde genel ve özel konferanslar düzenleyebilir.

GENEL HÜKÜMLER

Madde 41

İl ve ilçe örgütlerinin yeni kurulduğu yerlerde, Kurucu İl Başkanı ve yönetimini PM, Kurucu İlçe Başkanı ve yönetimini PM veya İl Yönetim Kurulu atar ve atan yönetim kendi üyeleri arasından saymanını seçer, ihtiyaca uygun iş bölümü yaparak çalışır.

İl ve İlçe Yönetim Kurullarının çekilmesi durumunda da bu madde uygulanır.

Madde 42

Parti üyeleri, her göreve aday olabilir, aday gösterebilir. Parti organlarına üye seçimleri, gizli oy ve açık ve aralıksız sayımla yapılır. Seçime ilişkin diğer esaslar, seçim yönetmeliğinde gösterilir.

Madde 43

İstifa, görevden alma ya da başka nedenle İl ve İlçe Başkanlıkları boşaldığında, İl ve İlçe Yönetim Kurulları, kendi üyeleri arasından, gizli oy ve salt çoğunlukla yeni başkanını seçer.

Madde 44

Parti Meclisi, Merkez Disiplin Kurulu, İl ve İlçe Yönetim Kurulları ile İlçe Disiplin Kurullarında üye eksilmesi durumunda yeri yedek üye ile doldurulur. Organların karar alma sayısının altına düştüğü durumlarda ilgili üst organ tarafından Geçici Yönetim Kurulu atanır. İl örgütlerinde 45, ilçe örgütlerinde 30 gün içinde Yönetim Kurulu seçimi için Olağanüstü Kongre yapılır.

Madde 45

Parti üyeleri, TBMM, Belediye ve İl Genel Meclislerinde gruplar kurarlar. Çalışmalarını, hazırlanacak iç tüzük uyarınca yürütürler.

Madde 46

Genel ve Yerel seçimlerde aday olacak parti üyeleri, üye ya da delegelerin oy kullanacağı ön seçimle veya merkez yoklaması ile belirlenir. Hangi usullerin uygulanacağına PM karar verir. Önseçim ve merkez yoklaması usulleri seçim yönetmeliğinde gösterilir.

Madde 47

Parti Kongreleri, gazetelerde ilan edilmeyebilir.

Madde 48

İlk Kongre'ye kadar, Kongre yetkilerini Kurucular Kurulu kullanır. Kurucular Kurulu, PM kuruluncaya kadar partiye üye alır ve partiyi yönetir.

Madde 49

Partinin gelir-giderleri, bütçe, bilânço, gelir-gider hesabı ve kesin hesaplarının tutulması, yasaya göre ve PM tarafından hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.

Madde 50

Parti Meclisi, il ve ilçe örgütleri ihtiyaç duymaları halinde, buldukları bölgelerde Dernekler Yasası'nın 90. maddesi çerçevesinde lokal açabilir.

Madde 51

Parti Meclisi, Genel Başkan'ın İstanbul'daki parti çalışmalarını rahatlıkla sürdürebilmesi için, İstanbul'da "Genel Başkanlık İrtibat Bürosu" açabilir.

Madde 52

Parti, politikalarının yaygınlaştırılması, üyeler ile tüm halka aktarılması için merkezi ya da yerel aylık, haftalık, günlük vb. düzenli gazete, dergi, bülten, broşür, katalog türü yayınları çıkarır, film ya da müzik kaseti hazırlatıp çoğaltabilir. Yayının kimler tarafından ya da nasıl çıkarılacağına merkezi düzeyde PM ve yerel düzeyde İl Yönetim Kurulu ve İlçe Yönetim Kurulu karar vermeye yetkilidir.

Madde 53

PM, İl Örgütleri, İlçe Örgütleri, Gençlik ve Kadın Meclisleri parti çalışmalarını ve politikalarını halka tanıtmak amacıyla yemekli toplantılar, ses sanatçısı vb. katılacağı şenlik ya da şölenler, şiir dinletileri, film-dia gösterimleri vb. kültürel, sportif, aktüel, ekonomik toplantılar düzenleyebilir.

GENEL DİSİPLİN KURALLARI

Madde 54

Disiplin kurullarında görev alanlar Parti'nin diğer organlarında görev alamazlar.

Disiplin Kurullarının Yetkileri

- a) Merkez Disiplin Kurulu, Parti'nin merkez organlarında görevli olanların, İl Başkanlarının, İl Yönetim Kurulu üyeleri ile İl Disiplin Kurulu üyelerinin disiplin suçlarını karara bağlar. Merkez Disiplin Kurulu, aynı zamanda İl Disiplin Kurullarının da üst itiraz organıdır.
- b) Diğer kurul üyelerinin disiplin suçları İl Disiplin Kurulları'nca karara bağlanır. Disiplin kurulları, SPY'nin 55. maddesine göre çalışır.
- c) Disiplin Kurulu'na başvuru ve kurulun çalışma yöntemleri disiplin yönetmeliği ile düzenlenir.

DİSİPLİN SUÇ VE YAPTIRIMLARI

Madde 55

Disiplin yaptırımları uyarı, kınama, üyelikten geçici çıkarma ve kesin çıkarmadır. Aşağıda belirtilen disiplin suçlarına karşılığında yazılan yaptırımlardan biri uygulanır.

- a) Parti parasıyla özel çıkar sağlayanlara kınama, geçici çıkarma ya da kesin çıkarma.
 - b) Parti defter ve evraklarında tahrifat yapanlara kınama, geçici çıkarma ve kesin çıkarma.
 - c) Temel insan hakları ihlallerinde bulunanlara kınama, geçici çıkarma ya da kesin çıkarma.
 - d) Parti çalışmalarında partili üye veya üyelere fiziksel şiddet uygulayanlara geçici veya kesin çıkarma.
 - e) Hakkında Disiplin Kurulu'na başvuru olan kişi(ler), Parti üyeliğinden istifa etseler dahi, istifaları disiplin soruşturması tamamlanıncaya ve Disiplin Kurulu kararı açıklanıncaya kadar kabul edilmez.
- İtiraz: İDK kararlarına karşı, kararın tebliğinden sonra 10 gün içinde MDK'ya başvurulabilir. Hakkında Parti'den ya da gruptan geçici veya kesin çıkarma cezası verilen üye, Parti içi itiraz yollarını tükettikten sonra SPY'nin 57. maddesi çerçevesinde yargı yoluna başvurabilir. Yargı kararı kesindir.